

OPETUSMINISTERIÖ

01.06.2007

ad N:o 4/670/2007

Tekijänoikeuden suuntaviivoja – vastauksia
Opetusministeriön keskustelumuistion
kysymyksiin

Risto Bruun

1 Saatteeksi

Tartun tässä Opetusministeriön tarjoamaan tilaisuuteen tarjota mielipiteitäni tekijänoikeuslainsäädännöstä, joka on mielestäni viime aikoina edennyt huolestuttavaan suuntaan. Olen ohjelmisto- ja elektroniikkatuotteita valmistavassa pk-yrityksessä työskentelevä Teknillisen Korkeakoulun opiskelija ja ollut vastikään mukana perustamassa IT-alan yritystä. Tekijänoikeuskysymykset ovat sydäntäni lähellä.

Lähestyn tässä aihetta vastaamalla valikoimaani osaan keskustelumuistion kysymyksistä. Hakasuluissa mainitut kysymysten numerot ovat samat kuin keskustelumuistiossa.

2 Kannanottoja

[1] Ovatko tekijänoikeuslain säännökset aiheuttaneet ongelmia sananvapaudelle? Millaisia ne ovat ja millaisissa tapauksissa niitä esiintyy?

Uusi tekijänoikeuslaki aiheutti huolta siitä, että sen tulkittiin kieltävän organisoitu keskustelu tehokkaiden teknisten suojakeinojen kiertämisestä. Tähän liittyen joukko henkilöitä perusti keskustelufoorumin aiheesta ja antoi sitten itsensä ilmi poliisille.¹

[3] Millainen vaikutus markkinakehityksellä ja liiketoimintamallien kehityksellä tulisi olla lainsäädäntöön? Mikä osuus jää liiketoiminnan riskille?

Yritysten tulee suhteuttaa liiketoimintamallinsa yhteiskunnan etua ajavaan lainsäädäntöön ja muuttuneeseen liiketoimintaympäristöön. ”Liiketoiminnan riski” on harjoittaa liiketoimintaa, joka kannattaa muidenkin kuin liiketoiminnan etuja palvelevan lainsäädännön alla. Jos lainsäädännöllä aletaan pitää

---

¹Kahta ”päätekijää” päädyttiin syyttämään. Käräjäoikeus antoi vastikään asiassa ratkaisun, jonka mukaan keskustelun aihe ei ollut ”tehokas tekninen suojaus”, koska sen kiertovälineet ovat niin laajasti saatavilla.

yllä teknisen tai muun kehityksen myötä toimimattomiksi tulleita (tai kuoleina syntyneitä) liiketoimintamalleja, on siitä merkittävää haittaa yhteiskunnan kehitykselle.

Kansainvälisten markkinoiden kehitys saattaa asettaa paineita muuttaa lainsäädäntöä suurten toimijoiden liiketoimintamalleja tukevaksi sen uhalla, että suomalaiset toimijat jätetään yhteensopimattoman kansallisen lainsäädännön vuoksi kansainvälisten markkinoiden ulkopuolelle. Tällaiset kompromissit pitää kuitenkin punnita äärimmäisen tarkasti, tai ulkomaiset taloudelliset intressit alkavat sanella kansallista lainsäädäntöä.

[4] Pitääkö lakia muokata tekniikan ja jakelun ehdoilla vai sisältöjen ehdoilla?

Kuten muistion kappaleessa 2.2.3 todetaan, ”teknologianeutraalisuus on hyvä periaate moneen asiaan.” Teknologian tai edes sen terminologian ”perässä pyytely” jatkuvalla lain muokkaamisella on kestämaton ajatus - sisällön tallennusmuodot ja jakelukanavat muuttuvat ja kehittyvät. Tavoitteen tulee olla lainsäädäntö, joka linjaa selkeästi *sisällön* käytön sääntelyn, eikä jäädessään jälkeen teknisissä määrityksissään muutu esteeksi mielekkäälle toiminnalle.

[5] Tuleeko suojatun aineiston taloudellisesta hyödyntämisestä aina suorittaa korvaus tekijälle? Miten muut käytön ehdot vaikuttavat asiaan?

Suojatun aineiston taloudellisesta hyödyntämisestä suoritettavan korvauksen tulee olla hyödyntäjän ja tekijän välinen sopimuskysymys. Taloudellinen hyödyntäjä omaa ja pystyy käyttämään resursseja sopimiseen ja käyttöoikeuksiensa tarkkaan selvittämiseen ja sopimusvapaus antaa osapuolten laatia lähes millaiset ehdot vain sisältävän molempia tyydyttävän ratkaisun. Tekijänoikeuslaissa asetettavien ehtojen tulisi painottua ei-kaupalliseen, yksityiseen tai hyvin pienimuotoiseen käyttöön, koska niiden tapauksessa selkeät vähimmäisehdot ovat tärkeitä.

[6] Miten tiukka lainsäädännön tulisi olla? Pitääkö sitä heikentää vai vahvistaa?

Lainsäädännön ”tiukkuus” on epämääräinen käsite, ja antaa ymmärtää, että lainsäädäntö on ”heikko” jos se myöntää paljon oikeuksia (sisältää paljon rajoituksia) tai jos rangaistukset ovat pieniä. Oleellista on, että laki on selkeä ja turvaa teoksen vapaan yksityisen kotikäytön. Yksityisen käytön turvaamisen kannalta relevantti on myös kysymys [7].

[7] Pitäisikö teknisten suojausten oikeudellisesta suojauksesta luopua?

Kyllä. Tekijänoikeuslaki antaa tekijälle yksinoikeuden teoksen levittämiseen ja kappaleiden valmistukseen, mutta poikkeuksena sallii *eksplisiittisesti* kappaleiden valmistuksen yksityiseen käyttöön. Teknisten suojausten pitäisi yrittää estää kappaleiden valmistus tai levitys, mutta koska se ei onnistu, pitää tekniset suojaukset edelleen suojata oikeudellisesti.

Näin kappaleiden valmistuksen ja levityksen oikeus on lopulta vain suojattu oikeudellisesti kahdesti ja kiertoteitse estetty kappaleiden valmistus (suojausta teoksista) yksityiseen käyttöön, mikä ensin erikseen taattiin. Teknisten suojausten oikeudellinen suoja mahdollistaa tekijänoikeuksien rajoitusten kiertämisen.

[8] Onko tekijänoikeuden painopiste liikaa tekijöiden oikeuksissa? Vai onko se liikaa tuottajien ja kustantajien, siis teollisuuden oikeuksissa?

On ehkä hieman harhaanjohtavaa puhua tuottajien ja teollisuuden oikeuksista eri oikeuksina. Teollisuus tarvitsee oikeuksiaan tapauksissa, joissa teoksen hyödyntämisessä on kyse merkittävästä taloudellisesta hyödystä. Tällaisissa tilanteissa tekijä, tuottajat ja kustantajat ovat sopineet oikeuksista (ks. vastaus kysymykseen [5]), ja nykyään tyypillisesti oikeudet ovat siirtyneet tuottajille tai kustantajille. Lain painopiste alkaa olla liikaa teosten mahdollisimman suuren taloudellisen hyödyntämisen puolella. Esimerkiksi suoja-aikojen pituudet ovat jo aikoja sitten ylittänyt yksittäisen kuolevaisen tekijän kannalta mielekkään ajan. Tällöin ei ole enää kyse tekijän vaan kustantajan etujen ajamisesta.

[9] Eikö tekijänoikeuden tasapainoa pidä jatkuvasti säätää myös rajoituksilla? Mitkä seikat tähän vaikuttavat?

Ehdottomasti - tekijänoikeuden ”rajoitukset” ovat loppukäyttäjien oikeudet. Tekijänoikeusjärjestelmän taustalla olevan ajatuksen on tarkoitus olla, että se kannustaa väliaikaisilla eli rajoitetuilla etuoikeuksilla luomaan teoksia, joista yhteiskunta sitten kokonaisuutena hyötyy etuoikeuksien lakattua. Ei olisi mielekästä, että yhteiskunta käyttäisi resurssejaan itsensä rajoittamiseen ilman yhteistä hyötyä tavoittelevia ehtoja.

[10] Meneekö suomalainen sopimuslisenssijärjestelmä liian pitkälle?

Kyllä. Se aiheuttaa turhia kustannuksia tahoille, jotka eivät tahdo kuulua sen piiriin, ja jopa tahoille joilla ei ole mitään tekemistä edes tekijänoikeuden alaisten teosten kanssa.

[11] Tuleeko Suomen tekijänoikeuslakiin ottaa ja millainen työsuhteessa syntyneiden teosten oikeuksien siirtymistä koskeva erityissäännös (tietokoneohjelmia ja tietokantoja koskevien säännösten lisäksi)?

Riittää täysin, että laki on täysin selkeä sen suhteen, siirtyvätkö oikeudet ja mitä teoksia se koskee. Työsuhteessa laaditaan kuitenkin käytännössä aina sopimus, jonka yhteydessä tästäkin voidaan sopia puoleen tai toiseen. Lain tehtäväksi jää siten tulla sovellettavaksi tilanteissa, missä tästä ei ole erikseen sovittu. Koska varsinaisen työn tuotokset ovat useimmiten helpommin määriteltävissä kuin mahdolliset tuotokset, jotka eivät liity työtehtäviin, olisi (vain) selkeyssyistä parempi ratkaisu antaa oikeuksien olla siirtymättä ilman eri sopimusta.

[12] Pitäisikö saman yleisön periaate kirjata lakiin?

Laki on hyvä pitää yksinkertaisena, ja tapauksissa, missä on tarpeen sopia yleisölle jakelusta, voidaan samassa yhteydessä sopia mahdollisesta tulevas-takin jakelusta. Osapuolilla on vapaus sopia mitä tahtovat, joten tätä ei ole tarpeen kirjata erikseen lakiin.

[14] Onko tekijänoikeus oikeutena aikansa elänyt? Kuinka paljon ja mitä on muuttunut? Ovatko perusteet kohdallaan? Tarvitaanko täysrevisio?

Päinvastoin, tekijänoikeus on ”tietoyhteiskunnassa” olennaisempi kuin koskaan. Teknologian kehityksen myötä teokset ovat abstrakteja, eikä teoskappaleiden valmistus rajoita levitystä. Tämä teosten tuottamisen ja levittämisen rajoituksen poistuminen on positiivinen muutos, ja tekijänoikeuden perusteet, teosten tuottamisen kannustaminen ja niistä yhteisen hyötymisen varmistaminen, ovat edelleen kohdallaan. Tekijänoikeuslain tulee varmistaa, että tämä positiivinen muutos hyödynnetään.

Ikävä kyllä yrittäessään pysyä teknologian perässä ja samalla palvella kaikkia sidosryhmiä tekijänoikeuslaki on kasvanut umpeen ja uhkaa kustantajien lobbauksen seurauksena jarruttaa muutoksista hyötymistä. Täysrevisiota ei tarvita - tarvitaan vain kovalla kädellä karsivaa selkeyttämistä.

[15] Ovatko käsitteet ajan tasalla?

Nykyinen tekijänoikeuslaki ei sisällä oleellisia käsitteiden vanhuudesta johtuvia puutteita. Lähinnä julkaisemisen ja julkistamisen välinen ero alkaa (etenkin sähköisen levittämisen myötä) olla melko turha.

[16] Olisiko tarvittavat uudistukset mahdollista toteuttaa vaiheittain esimerkiksi siten, että ensin tehtäisiin uudelleen numerointi ja säännösten uudelleen järjestely ja vasta sitten sisällöllisiä uudistuksia?

Jos lakia lähdetään uudistamaan vanhan lain pohjalta, voi toki olla avuksi ensin järjestellä olemassa olevat säädökset johdonmukaisiksi kokonaisuuksiksi. Tällaisella väliversiolla ei kuitenkaan muussa käytössä liene lisäarvoa vanhaan lakiin nähden.

[18] Millaista liikkumavaraa kansainvälisiin sopimusmääräyksiin ja yhteisölainsäädäntöön sisältyy?

Sopimusmääräykset sisältävät yleensä vähimmäisvaatimukset, jotka kansallisen lainsäädännön tulee täyttää. Yleensä sopimusmääräykset antavat liikkumavaraa määräysten implementoinnissa, kunkin maan oman harkinnan mukaan. Ikävä kyllä esimerkiksi EUCD:n tapauksessa näistä ei otettu tarpeeksi irti.

[21] Miten sitaattisäännöstä voitaisiin tai pitäisi selventää?

Sittaattisäännös, joka kuuluu nykyään: ”Julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa.” on hyvin yleispätevä. Nykyinen muotoilu välttää ongelmat, joita syntyisi jos säännöksessä eriteltäisiin eri teosmuodot, koska tällaiset säännökset jäisivät tekniikan kehityksen myötä kuitenkin jälkeen. Säännöksen väärinkäyttö ei liene ongelma, eikä sitä mielestäni tarvitse muuttaa. On tärkeää, että teokset ovat siteerattavissa, ja muuttaminen ”tarkemmaksi” esimerkiksi lainauksen enimmäispituuden asettamisella voisi aiheuttaa vaikeita tilanteita esimerkiksi eri teoslajien välillä.

[22] Ovatko kaikki odotukset kuluttajalaitteiden, teknisten järjestelmien ja aineistojen yhteen toimivuudesta oikeutettuja?

Laitteiden, järjestelmien tai aineiston toimittajien velvoittaminen suoraan takaamaan yhteensopivuus mielivaltaisten muiden toimittamien tuotteiden kanssa ei ole mielekäästä. Etenkin musiikin verkkokaupassa ajankohtainen kysymys on, saako toimittaja ”lukita” kuluttajan omiin tuotteisiinsa kauppamalla muiden järjestelmien kanssa yhteensopimattomia tuotteita. Toisaalta on kohtuutonta velvoittaa toimittajat kehittämään teknologiaa vain muiden toimittajien tuotteiden kanssa yhteen toimivuuden vuoksi.

Jos yhteen toimivuudelle on tilausta kuluttajien keskuudessa, tuottavat vapaat markkinat työkalut yhteen toimivuuden toteuttamiseksi, vaikka yhteen sovitettavien tuotteiden toimittajat itse eivät haluaisikaan. Tämä on jo nykyään meneillään (työkaluja esimerkiksi iTunes-verkkokaupasta ostettujen

kappaleiden muuttamiseksi toiseen muotoon on jo tehty lukuisia). Tämä palvelee kuluttajien etua, ja on yksi hyvä syy heikentää tehokkaiden teknisten suojausten oikeudellista suojaa.

[23] Pitääkö teknisten suojakeinojen oikeudellista suojaa pitää yllä teknologian kehittäjän ja/tai sisällön levittäjän taloudellisten etujen vuoksi?

Ei, ks. vastaukseni kysymykseen [7]. Teknisten suojakeinojen kehittäjien tukeminen tällä tavalla olisi erityisesti vailla mieltä.

[24] Pitääkö tämä oikeudellinen suoja ja missä tapauksissa murtaa kuluttajien edun vuoksi ja kilpailun lisäämiseksi?

Ks. vastaukseni kysymykseen [23]. Palvellaan kuluttajan etua, kun kuluttajalle on saatavilla välineitä suojakeinojen kiertämiseksi tapauksissa, joissa kuluttaja haluaa käyttää oikeuksiaan. Tämä myös vaikeuttaisi määräävien markkina-asemien väärinkäyttöä, kun kuluttajia ei saataisi ”lukittua” toimittajan tuotteisiin ja varmistaisi, että suojatutkin teokset jonain päivänä päätyvät julkiseen käyttöön.

[25] Voiko kuluttajan edusta olla kysymys jossakin muussa tilanteessa kuin vastikkeellisessa, esim. jos henkilö saa hyödykkeen haltuunsa tai käyttöönsä ilmaiseksi?

Muistion kappale 2.4.4. määrittelee kuluttajan henkilöksi, joka nimenomaan taastaa aineistoa tai palveluita. Tämän määritelmän puitteissa kuluttajan edusta ei voi olla kysymys enää kovin monessa tapauksessa, mutta jos henkilö esimerkiksi saa hyödykkeen lahjaksi, tulisi hänen silti nauttia samoja oikeuksia kuin jos hän olisi ostanut hyödykkeen. Jos hyödyke sen sijaan on annettu tarjolle ilmaiseksi, esimerkiksi vain asetettu saataville Internetissä, ei hyödykkeen osalta voitane puhua enää kuluttajan eduista.

[31] Millaisin edellytyksin ulkopuolisten tallennus- ym. palvelut voitaisiin rinnastaa kotona tapahtuvaan yksityiseen kopiointiin? Tarvittaisiinko erityisiä reunaehtoja?

Jos kopio ei ole yleisön saatavissa, ei ole mitään väliä sillä, missä kopio ”sijaitsee”. Se on edelleen yksityiseen käyttöön tehty kopio. Olisi absurdia vaatia, että yksityiseen käyttöön tehtyjä kopioita ei saa säilyttää missä tahtoo, niin kauan kun niihin ei ole yleisöllä vapaa pääsy.

Äskettäin japanilainen oikeusistuin päätti täysin päinvastoin ja totesi, että Internetissä toimivaan tallennuspalveluun musiikkikappaleen tallentaminen on tekijänoikeusrikkomus, koska tällöin palveluntarjoaja saa haltuunsa kappaleen. Tässä ei ole mitään mieltä. Vaikka voidaan argumentoida, että teoksen käyttämisen osoittaminen ei (mahdottomana) voi olla edellytys rikkomukselle, analogista olisi kieltää varmuuskopioiden pitäminen pankin tallelokerossa, koska tällöin pankilla on hallussaan ja potentiaalisesti saatavillaan teoskappale.

[32] Miten hyvitysmaksu soveltuisi ulkopuoliseen tallennuspalveluun? Olisiko tallennuspalvelun tarjoaja vastuussa maksun maksamisesta?

Ei. Tämä on mahdotonta toteuttaa: yleisluontoisia tallennuspalveluja ei voida määrätä maksamaan kaikesta toiminnastaan ja tekijänoikeudella suojattujen teosten tunnistaminen on palvelun tarjoajalle mahdotonta. Nykyinen lainsäädäntö ei pidä palveluntarjoajaa vastuussa varastoimastaan materiaalista, jonka sisältöä tämä ei tunne, ja näin on hyvästä syystä. Teosten erottaminen muusta tallennetusta tiedosta on mahdotonta jo tiedon määrän johdosta, ja voidaan tehdä täysin mahdottomaksi yleisesti käytettävillä salaamenetelmillä.

[54] Onko suojattu aines verkkoympäristössä kuin putkivettä?

Suojattu aines, kuten mikä tahansa aines, leviää verkkoympäristössä kiertäen rajoitukset ja jääden elämään kopioina alkuperäisen lähteen sammussa. Internetin vertaaminen putkiin on monilta osin huono vertaus, mutta Interne-

tissä liikkuvaan aineistoon, suojattuun ja suojaamattomaan, suhtaudutaan nykyään yleisesti kuten putkiveteen: sen koetaan olevan saatavilla kaikille ja käytännössä ilmaiseksi, ja tämä yleinen oikeuskäsitys pitäisi huomioida paitsi lainsäädännössä, myös liiketoimintamalleissa.

[56] Pitäisikö em. [linkitystä koskeviin] periaatteisiin tehdä tarkennuksia, korjauksia tai laajennuksia?

Muistiossa esitetty ajatus on erinomainen. Avoimeen tietoverkkoon tekijänoikeuden haltijan luvalla asetettuun aineistoon linkittäminen pitäisi sallia, kuten muistiossa ehdotetaan, ”riippumatta siitä, tapahtuuko linkityksessä tai käytössä jotain tekijänoikeudellisesti merkityksellistä”. Liiketoimintaa palvelevan linkityksen säätely voidaan jättää elinkeinonharjoittajien välisen lainsäädännön säädeltäväksi.

[62-64] Miten hakukoneiden toiminnallisuuksia voidaan arvioida tekijänoikeuslainsäädännön valossa?

Hakukoneiden toiminnan voidaan katsoa kuuluvan niiden tekijänoikeuden rajoitusten alle, jotka koskevat teknisiä välikopioita ja sitaattien ottamista. Lisäksi hakukoneet luonnollisesti linkittävät ulkopuoliseen aineistoon.

Sitaattien ottaminen ja linkittäminen hyvän tavan mukaisesti on hakukoneiden toiminnan edellytys, ja hakukoneiden kuluttajille tuoman arvon turvaamiseksi nämä edellytykset pitää turvata siten, että hakukoneet voivat olettaa linkityksen ja sitaatin ottamisen sivulta olevan sallittuja, jos sivu ei tätä erikseen kiellä. Sivut pystyvät kieltämään tämän triviaalisti sivun yhteyteen sijoitettavilla hakukoneille tarkoitetuilla ohjetiedoilla.

[62] Miten hakukoneiden toiminnallisuuksia voidaan arvioida tekijänoikeuslainsäädännön valossa?

[67] Millaisia DRM-järjestelmiä on tällä hetkellä käytössä ja miten ne vaikuttavat markkinoihin ja tekijänoikeuksien toteutumiseen?

Nykyisin käytössä olevat DRM-järjestelmät perustuvat pääosin aineiston salaamiseen ja erityisiin toisto-ohjelmiin. DRM-järjestelmät ärsyttävät käyttäjiä, toisinaan estävät maksetun, luvallisen käytön. Ne onnistutaan kiertämään yleensä lähes välittömästi niiden julkaisemisen jälkeen, ja tämän jälkeen kopiot, joista suojaus on poistettu, leviävät Internetissä. Mm. iTunes-verkkokauppa on siirtymässä myymään kappaleita ilman DRM:ää.

[68] Pitäisikö lainsäädännöllä tai muilla järjestelyillä tukea DRM:ien käytön laajentamista?

Ei. Ks. vastaus kysymykseen [7].

[70] Tulisiko säätää kielto ja sanktio teknisten suojausten käyttämisestä public domain- ym. tekijänoikeussuojan ulkopuolella olevan aineiston jakelussa?

Ei. Riittää, että suojausten oikeudellisesta suojasta luovutaan (ks. vastaus kysymykseen [22]).

[71] Millaisia ongelmia vahvojen/heikkojen suojausten määrittelyyn liittyy? Suojausten teknologian ymmärtäminen vaatii yleensä suhteellisen korkeaa tekniikan tuntemusta, ja suojauksen vahvuus on siten vaikea perustella maallikolle, jonka täytyy käytännössä uskoa ”asiantuntijan” arvioon.

Kaikki suojaukset ovat kierrettävissä, ja helppokäyttöisiä työkaluja niiden kiertämiseen laatia. Käräjäoikeuden tuoreen päätöksen mukaan DVD-levyjen CSS-suojaus ei ole (enää) vahva suojaus, koska sen kiertovälineitä on hyvin laajasti saatavilla. Suojaus ei sinänsä ole muuttunut miksiäkään, eikä se ole heikentynyt tekniikan kehittymisen vaan pelkästään kiertämisen leviämisen seurauksena.

[74] Miksi kukaan ei problematisoi tätä [tekijänoikeuden hallinnointitietojen suojaa]? Siksi, että hallinnointitietojen tarkoitusperä ja suojan tarve ovat ymmärrettäviä?

Sikäli kun tekijänoikeuden hallinnointitiedot eivät itsessään rajoita teoksen käyttöä, ei niillä ole DRM:n haittavaikutuksia: ne eivät estä teoksen luvallista käyttöä tai estä teoksen siirtymistä käyttökelpoisena public domainiin.

[75] Miten tekijänoikeusmerkintöjen ja -ilmoitusten käyttöä voitaisiin parhaiten edistää?

Helposti saatavilla oleva ja helppokäyttöinen malli voisi toimia. Esimerkkiä voisi ottaa esimerkiksi Creative Commons- lisensseistä, joista ilmoittaminen omalla sivulla on hyvin helposti tehty tarjotulla valmiilla linkillä.

[78] Pitäisikö ja miten lainsäädännön tukea avointa julkaisutoimintaa, CC:tä ja vastaavia?

CC- lisenssien erityinen tukeminen lainsäädännöllä ei liene tarpeen, Lisenssit saavuttavat nykyisenkin lain puitteissa sen, mihin pyrkivät.

[80] Miten vaikuttaa CC:n ideologinen yhdysvaltalainen tausta?

Jos tällainen tausta on, ei sillä ole enää (etenkään eri maiden lainsäädäntöön mukautettujen lokalisoitujen CC- lisenssien) merkitystä.

[82] Tulisiko lähioikeuksien suoja-aikoja pidentää?

Ei. Suoja-ajat ovat jo nyt hyvin pitkiä, elleivät liian.

[83] Tulisiko musiikkiteosten suoja-ajan laskemista yhtenäistä?

Ei, jos se tarkoittaa suoja-aikojen pidentämistä.

[84] Pitäisikö mahdollisen ratkaisun [orpojen teosten käyttöoikeudesta] koskea vain arkistoja tai kirjastoja?

Ei. Yksityisetkin tahot voivat saada yhteisöä hyödyttäviä asioita aikaan, jos saavat hyödyntää orpoja teoksia.

[86] Milloin ratkaisu vaatii kohtuudella myös käytön korvaamista?

Ainakin kun teos ei todellisuudessaan olekaan orpo, eikä isännän/emännän selvittämiseksi ole tehty ”tarpeeksi” (minkä määrittely lienee tosin ongelmallista). Kuitenkaan orpojen teosten käytöstä ei pitäisi joutua maksamaan korvausta (tekijänoikeusjärjestöllekään) jos isäntää/emäntää ei ole olemassa/tavoitettavissa, eli teos oikeasti oli orpo.

[87] Tulisiko äänitteiden kirjastolainaukselle säätää karenssiaika?

Ei.

Julkaiseminen-julkistaminen. Onko erotteluun ”julkaiseminen-julkistaminen” enää tarvetta nykypäivänä? Tulisiko määritellä ”julkaiseminen verkkoympäristössä”?

Parempi olisi luopua julkaiseminen-julkistaminen- erottelusta kuin määritellä yksi käsite lisää.

